

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дендрологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Дендрологія
Викладач (-і)	Дмитрик Павло Миколайович
Контактний телефон викладача	097-839-74-89
Е-mail викладача	pavlo.dmytryk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>9</u> кредити ЄКТС, <u>180</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Дендрологія» спрямована на формування у студентів бакалаврського рівня знань про деревні та чагарникові рослини, їх морфологію, систематику, біологію та декоративні властивості. Курс поєднує теоретичні лекції та практичні заняття, включаючи екскурсії у ботанічні садки та парки, що дозволяє набути навичок ідентифікації, оцінки життєздатності та добору рослин для озеленення.</p> <p>В результаті студенти здобувають практичні компетентності для професійного використання деревних і чагарникових рослин у декоративному та ландшафтному озелененні, а також формують екологічне мислення та відповідальне ставлення до біорізноманіття.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: сформувати у здобувачів базові та професійні знання щодо біологічних, морфологічних та екологічних особливостей декоративних деревних і чагарникових рослин, а також здатності науково обґрунтовано добирати їх для озеленення та благоустрою територій.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування базових знань з дендрології; • ознайомлення з систематикою та класифікацією деревних і чагарникових рослин; • вивчення морфологічних, біологічних та екологічних особливостей основних декоративних видів; • формування уявлень про декоративні властивості рослин та їх сезонну динаміку; • оволодіння принципами добору асортименту деревних рослин для озеленення; 	

- набуття навичок оцінювання життєздатності та стійкості рослин;
- розвиток екологічного мислення та відповідального ставлення до біорізноманіття.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ФК16. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

ФК24. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Результати навчання:

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	60
Практичні	30
Самостійна робота	180

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/вибіркова
Перший-другий	Н4 Лісове господарство	Перший	Основна

Тематика навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота

<p>Тема 1. Будова і життя деревних рослин.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дендрологічні особливості деревних рослин 2. Процес здерев'яніння клітин 3. Будова і функції стовбура дерева 4. Крона, її форма, щільність та функції 5. Листки деревних рослин, їх типи, форма, анатомічна будова і функції 6. Кореневі системи деревних порід, їх будова і функції 	4	2	12
<p>Тема 2. Ріст і розвиток деревних рослин.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ріст дерев у висоту 2. Типи гілкування і роль бруньок 3. Фази росту пагона 4. Іванові пагони 5. Закономірності будови річних пагонів 6. Ріст деревних рослин у товщину і за об'ємом 7. Життєвий ритм деревних рослин 8. Розвиток деревних рослин 9. Життєвий цикл деревних рослин 10. Довголіття деревних порід 11. Дендрохронологія 	4	2	12
<p>Тема 3. Розмноження деревних рослин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змужнілість деревних рослин та їх насіннєве розмноження. 2. Типи репродуктивних органів деревних рослин. 3. Розповсюдження плодів і насіння. 	4	2	12
<p>Тема 4. Відношення деревних рослин до чинників життя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимогливість дерев і чагарників до світла. 2. Вимогливість деревних порід до тепла. 3. Відношення деревних рослин до вологи. 4. Вимогливість деревних порід до ґрунту. 	4	2	12
<p>Тема 5. Поняття про рослинний покрив планети</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та їх популяції. 2. Ареали деревних рослин. 	4	2	12
<p>Тема 6. Принципи фенології деревних рослин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фенологія, її значення та організація фенологічних досліджень. 2. Методи фенологічних спостережень за сезонними явищами у світі рослин. 3. Фенологічне картографування. 4. Фенологічна індикація. 	4	2	12

Загальна за модулем 1:	20	10	60
Модуль 2			
Тема 7. Властивості, ареал та значення вищих рослин (дерев і чагарників). Клас гінкгові, або гінкгопсиди (Ginkgoopsida) Родина гінкгових (Gingoaceae)	2	2	10
Тема 8. Клас хвойні, або шишконосні (Pinopsida). Порядок тисові (Taxales). Родина тисових (Taxaceae Lindl). Порядок кипарисові (Cupressales). Родина кипарисових (Cupressaceae)	4		
Тема 9. Порядок кипарисові (Cupressales). Родина таксодієвих (Taxodiaceae)	4	2	10
Тема 10. Порядок соснові (Pinales). Родина - соснові (Pinaceae Lindl). Роди псевдотсуга, ялиця, модрина	2		
Тема 11. Порядок соснові (Pinales). Родина - соснові (Pinaceae Lindl). Роди сосна, кедр	4	2	10
Тема 12. Відділ покритонасінні. Родина букових.	2	2	
Тема 13. Родини: кленових, жостерові, липових, магнолієвих, лимонникові, барбарисові	4	2	10
Тема 14. Родина платанових, розових	2	2	
Тема 15. Родина бобових	4		2
Тема 16. Родина жимолостевих, калинових, бузинових, березових, ліщинових, в'язових	2	2	10
Тема 17. Родина маслинних, рутових, сумахових, бруслинових, кизиллових, самшитових	4	2	10
Тема 18. Родина горіхових, клокичкові, маслинкові, вербових.	2	2	10
Тема 19. Родина вербових, тамариксових, вересові	4	2	10
Загальна за модулем 2:	40	20	120
ЗАГАЛЬНА:	60	30	180
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної	<u>Модуль 1.</u> Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за		

дисципліни	<p>семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи).</p> <p><u>Модуль 2.</u></p> <p>Поточний контроль – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр; екзаменаційний контроль – до 50 балів. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний, самостійної роботи та екзаменаційний контролю). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/p_olozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnohoprotsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового екзаменаційного контролю за умови виконання усіх видів робіт, передбачені силабусом навчальної дисципліни і в процесі поточного контролю набрав не менше 25 балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий екзаменаційний контроль здійснюється у письмовій формі. Екзаменаційний білет включає п'ять питань кожне з яких оцінюється до 10-ти балів, а за екзамен виставляється сумарна кількість балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf>).

Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Бойко Т. О. Інтродукція декоративних деревних рослин : навч. посіб. - Київ : Фітосоціоцентр, 2010. - 216 с.
2. Бродович Т. М. Декоративна дендрологія : навч. посіб. - Київ : Либідь, 2001. - 296 с.
3. Кохно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина I. Довідник ; за ред. М. А. Кохна. - Київ : Фітосоціоцентр, 2002. - 448 с., іл.
4. Кохно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина II. Довідник ; за ред. М. А. Кохна та Н. М. Трофименко. - Київ : Фітосоціоцентр, 2005. - 716 с., іл.
5. Кохно М. А., Гордієнко В. І., Захаренко Г. С. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева й кущі. Голонасінні : довідник ; за ред. М. А. Кохна, С. І. Кузнецова. - Київ : Вища школа, 2001. - 207 с., іл.
6. Заячук В. Я. Дендрологія. Голонасінні : навч. посіб. - Львів : ТзОВ «Фірма Камула», 2005. - 176 с.
7. Заячук В. Я. Дендрологія. Покритонасінні : навч. посіб. - Львів : ТзОВ «Фірма Камула», 2004. - 408 с.
8. Заячук В. Я. Дендрологія : підручник - Львів : Априорі, 2008. - 656 с.
9. Калініченко О. А. Декоративне садівництво і дендрологія : підручник. - Київ : Вища школа, 1993. - 351 с.
10. Кохно М. А., Курдюк А. М. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі : монографія. - Київ : Фітосоціоцентр, 2007. - 424 с.
11. Мазепа В. Г. Деревні рослини в озелененні : навч. посіб. - Львів : Світ, 2005. - 192 с.

Допоміжна

1. Галактіонов І. І. Декоративні рослини природної флори України: довідник. - Київ: Вища школа, 1977. - 325 с.
2. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія: навч. посіб. - Київ: Вища школа, 2003. - 199 с.
3. Кохно М. А., Кузнецов С. І. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні. - Київ: Фітосоціоцентр, 2005. - 48 с.
4. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: підручник. - Львів: Світ,

2005. - 456 с.

5. Лаптев О. О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення. - Київ: Фітосоціоцентр, 2001. - 128 с.
6. Липа О. Л. Дендрологія з основами акліматизації. - Київ: Вища школа, 1977. - 224 с.

Інформаційні електронні ресурси

1. The Plant List - міжнародна номенклатурна база рослин: www.theplantlist.org
2. Plants of the World Online (Kew) - таксономія та поширення рослин: powo.science.kew.org
3. GBIF (Global Biodiversity Information Facility) - база даних про біорізноманіття: www.gbif.org
4. USDA Plants Database - біологічні та екологічні характеристики рослин: plants.sc.egov.usda.gov
5. Encyclopaedia of Life (EOL) - довідкова інформація про види: eol.org

Викладач Дмитрик П.М.,
доцент